

לגליון מורחה
יש לשלוח בקשה ל-
amikta@amikta.co.il

גליון ת"ט | פרשת אמור - בחול קדושים | תשפ"ב | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תוכבי"א

שמעתא עמיקתא

הלכות מצויות לימי העומר

משיעורי הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א
מו"ץ וראש כולל הוראה רמות ב'

דיני אבילות

נישואים

א. מנהג שלא לישא אישה בימים אלו
נוהגים שלא לישא אישה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. אבל לארס ולקדש, מותר. [שו"ע (סי' תצג סעי' א)]. ולהחזיר גרושתו שרי, משום שאינו כל כך שמחה. [מ"ב (סי' ק"א)]. ויעויין להלן לענין נישואין מל"ג בעומר ואילך.

ב. בשעת הדחק
י"א שאם יש סיבה לישא אישה בימים אלו כגון שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישימשנו וכיוצא בו מותר ובתנאי שלא ירבה בשמחה. [רדב"ז (ח"ב סי' תרפג) כי לא עדיף האי מנהגא מאבילות של לי יום וברור הוא. וכן הביא הפרי"ח (סי' תצג) בשם הר"ם לנזאנו בספר שתי דות (נא.) וכת' דע"כ אם לא קיים פו"ר שרי]. ויש מחמירים בכל אופן. [שעריית (שם אות א) בשם במחז"ב ועוד פוסקים]. וכן מנהג להחמיר אף במי שאין לו בנים [מ"ב (סי' ק"א)], ומי"מ בשעת הדחק גדול אם יש צורך יש מקום להקל, ויעשו כן בימים שיש נוהגים בהם היתר (עד ר"ח אייר או אחר ל"ג בעומר). [שעריית (שם) בשם שו"ת חינוך ב"י (סי' כא) ציין לדבירו השעה"צ (שם אות א). ועי' בעקרי הד"ט (ארי"ח סי' כא אות ז) שכת' בשם הדגמ"ח להתיר בשעת הדחק לעשות נישואין בין פסח לעצרת. ועיי"ש בחינוך בית יהודה שהתיר מל"ג בעומר אף במקומות שנוהגים איסור]. ולענין תספורת עי' להלן.

ג. שידוכין
מותר לעשות שידוכין עם סעודה, אבל לעשות ריקודים ומחולות נהגו איסור. [מ"ב (סי' ק"א)].

ריקודים וזמר

א. ריקודים של רשות
ריקודים ומחולות של רשות יש לזוהר בימים אלו. [מ"ב (סי' ק"א)]. ולנוהגין מנהגי אבילות מרי"ח ומראש חודש סיון עד עצרת נוהגין להסתפר, יש להסתפק אם יש להקל בריקודים ומחולות של רשות. [שעריית (אות ד)]. ונוהגים להחמיר בזה. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה ד) ומבית לוי (ח"ג לח)].

ב. שמיעת זמר
יש להימנע בימים אלה מזמר המעורר ריקוד (דהיינו אחד או שנים רוקדים) ומחול (ריקוד של אנשים הרבה), אבל שירה המרוממת את האדם אך אינה מביאתו לדיד ריקוד ומחול מותרת. [הגרשו"א (הליכ"ש פי"א אות יד והגה 53) שאע"פ שאין הדבר מבואר בפוסקים נהגו להימנע אף משירה. וכן דעת האג"מ (יו"ד ח"ב סי' קלו) והמנח"ם (ח"א סי' ק"א). ומי"מ דעת הגרשו"א זצ"ל (שם) שמעיקר הדין מותר לשמוע שירים שלא מביאים לדיד ריקוד כני"ל].

ג. שירה כפה
שירה כפה אפילו מעוררת ריקוד מותרת. [הגרשו"א זצ"ל (הלכות חג בחג פ"ז הגה 34). ועי' בארחות רבנו (פ"ז הגה 34). ודעת הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א אות יד) לאסור]. וקלטות ללא ליווי כלי זמר יש מותרין. [אג"מ (ארי"ח ח"א סי' קסח) כי נחשב לשירה כפה. ודעת השבט הלוי (ח"ב סי' ט אות ב) שנחשב לשירה בכלל].

ד. חינוך הקטנים
קטנים שהגיעו לחינוך יש לחנכם שלא לשמוע כלי זמר. [כן משמע מהאג"מ (ארי"ח ח"ד סי' כא אות ד)].

ה. סיפורים משולבים עם שירים
מותר לשמוע קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים. [הגרשו"א (פי"א הגה 53)].

ו. סובל מעצבות, שומע כדי להפיג בדידות או פחדים
מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. [הגרשו"א זצ"ל (ח"ג פכ"ה הגה 8)]. וק"ו חולה עצבים שמותר לו לשמוע כלי שיר. [עיי' באור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)].

ז. לצורך חולה
מותר לנגן לצורך חולה לחזק מזגו. [הגרשו"א זצ"ל (שם הגה 54) והגרשו"ק שליט"א (הל' חג בחג פ"ז הגה 59)].

ח. לצורך התעמלות
מי שזקוק לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כך צריך לשמוע זמר (כגון שהתעמלות על פי קצב הנגינה וכדומה), יש מקום להקל בדבר. [כן שמענו בשם הגרשו"א אולמן זצ"ל ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק יג). ועי' משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון שצ"ד].

ט. בשעת הנהיגה
הנוהג במכונית וכדו' ונצרך לשמעת מוזיקה כדי שלא ירדם וכדומה, רשאי לשמוע, על מנת למנוע הסכנה הכרוכה בזה. [דלא גרע מהא דכתב המ"ב (סי' קמב סעי' ו), רמ"א (שם) ושו"ד (שם) ושו"ר שכן דיש חשש סכנה. ועי' משי"כ לקמן לענין קייטנות לילדים].

י. אינו מכוון לשמוע
השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו', אינו עובר איסור, ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוון להנות. [עיי' בשו"ע (יו"ד סי' קמב סעי' ו), רמ"א (שם) ושו"ד (שם) ושו"ר שכן פסק הגרשו"ק שליט"א (קרא עלי מועד פ"ב אות ב בתיקונים)].

יא. צלילי פלאפון
מכשיר פלאפון שצלצולו מנגינה של שירים העשויים להביא לידי ריקוד, ראוי להחליף הצלצול בימים אלו לצלצול אחר, אולם אין איסור בדבר. [לכאוי אין חיוב בזה כיון שאינו צלצול המיועד לשמח, אלא לסיוע שמתקשרים אליו, ומי"מ ראוי להחליפן כיון שיש בזה משום קצת שמחה, והכל לפי הענין. ופעמים שמפעילים שיר עבור המתקשר כדי להנעים ההמתנה (שיתה ממתנה), ולכאורה שיר זה אין בעל הקו חייב להחליפו כי אין מטרת השיר לשם ריקוד כלל אלא להנעים ההמתנה. ועי' לקמן לענין סיפורים המשולבים עם קצת שירים ושירה בקייטנות. ושוי"מ שדעת הגרשו"ק שליט"א (תשובות הגר"ח ע"מ קטש תשובה רל) שאין לצלצול פלאפון משום איסור שמיעת שירים. ועי' בהלכות והנהגות (עמ' 6) בשם הגרשו"א זצ"ל].

יב. מוזיקת רשות (בחנויות וכדו')
במקומות שמפעילים מוזיקה להנעים ההמתנה והקנייה של הלוקחות (כמו שמצוי בחנויות וכדו' או בטלפון עד קבלת השירות), ראוי להפעיל בימים אלו מוזיקה שאינה מסוג השירים העשויים להביא לידי ריקוד. [עיי' משי"כ בהערה לדעיל. ועי' בשו"מ (מהדו' ו' סי' קסג)].

יג. לצורך פרנסה
הלומד לנגן לצורך פרנסה מותר לו לנגן לצורך כיון שאינו עושה לצורך שמחה. [אג"מ (א"ח ח"ג סי' פג) והגרשו"א זצ"ל (סדור פסח כהלכתא פי"ב אות טו הגה 55)].

יד. גני ילדים

מותר לנגן בגני ילדים לצורך קטנים שלא הגיעו לחינוך. [הגרשו"א זצ"ל (הל' חג בחג שם הגה 34) והגרני"ק זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד ע"מ שטע)].

טז. סעודת מצוה

יש אומרים שאף בסעודת מצוה לא יעשו ריקודים ומחולות. [עיי' בגר"ז (סי' תצג אות א) שכת' שאפי' בסעודת "קידושין" אין לעשות, אע"פ שהיא סעודת מצוה. וכן דעת המנח"ם (ח"א סי' ק"א)]. וי"א שבסעודת מצוה שרי. [עיי' במ"א (סי' ק"א) וכתב לאסור ריקודים בסעודת שידוכין, שאינה סעודת מצוה, כמבואר במ"א בסיו תמיד"ד סי' ט', בפמ"ג שם מ"ז סי' ק"ח ובמ"ב סי' רמ"ט סי' ט' ועי' בסמוך. אבל בסעודת אירוסין דהו"ס סעודת מצוה משמע דשרי. ועיי"ש במתנה"ש]. וכן עיקר. [עיי' במ"ב (סי' ק"א) שהביא דברי המ"א. וכן מבואר באג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צה ד"ה ובדבר) לענין ז' ברכות]. ומי"מ לכתחלה יש מקום להימנע מנגינה בכלי זמר אף בסעודת מצוה. [עיי' במבית לוי (ח"א עמ' נז). ועיי' במ"ב (סי' תמד סי' כז) ש"נתאים" הו"ס סעודת מצוה. ועיי"ש (סי' תטו סי' ב) שסעודת אירוסין או סעודת קנין שנוהגין לעשות עכשיו גם אלו סעודת מצוה הם. ועיי' משי"כ לעיל בהנה הקודמת בשם המ"ב שמשמע אסור. ודעת הגרשו"א זצ"ל (ישא יוסף ח"א סי' קב) שאין להתיר כלי זמר בבר מצוה כי אין הדבר שכח והכרחי אודרה רובא דעלמא אינם נוהגים בכלי זמר בבר מצוה וע"כ אין בזה משום חסרון והפחתה בשמחה של מצוה]. ועלין בסמוך.

טז. סעודת תנאים

בסעודת תנאים, מותר לשיר אף שירי שמחה. [הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א אות יח), עיי"ש הטעם].
יז. קבלת חתן בשירה כהוה בישיבות הקדושות בשאר ימות השנה, אין לערכה בימים אלו. [הגרשו"א זצ"ל (שם הגה ב)]. ויש מתירים. [הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ב)].
יח. התחנן בל"ג בעומר לערב, הותר זימרה אור ליום ל"ד (לנוהגים להחמיר)
התחנן בל"ג בעומר ביום סמוך לערב מותר לעשות סעודה בשמחה אח"כ בלילה שהוא אור לל"ד אף בכלי שיר וריקודים כסעודה רגילה. [אג"מ (אה"ע ח"א סי' צא)].

יט. שבט ברכות

כל ז' ימי המשנה ריקודים וכלי שיר מותרים. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם. [אג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צה ש"ה ובדבר) ובמשנה הלכות (ח"ו סי' קט) התיר אפילו בגי שבועות].

כ. סיום מסכת

מותר לערוך סיום מסכת בימי הספירה עם תזמורת, אפילו מי שלא היה רגיל לעשות תזמורת בסיום, דשמחת תורה אין לה גבול. [הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ב)].

כא. בר מצוה

מותר לערוך חגיגת וסעודת בר מצוה ולשמוח בה, אף על פי שאינה ביום שנעשה גדול. (כדעת המקילים לעיל אות י'). [הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א אות יז)]. ואם אינה בזמנה י"א שיש להימנע מריקודים ותזמורת. [שם (הגה כ' 65)]. ואם הנער דורש דהוי סעודת מצוה, יש מקילים. [כן יוצא מעיקר הדין לפי הפוסקים המקילים לעיל באות י' לענין סעודת מצוה].

כב. הכנסת ספר תורה

יש אומרים ששמחה וריקודים בהכנסת ספר תורה מותרת. [הגרשו"א זצ"ל (הל' חג בחג פ"ז הגה 36 וסדור פסח כהלכתא פי"ב אות יד הגה 53)]. ויש אומרים שיש להימנע, ומכל מקום בשלשת ימי הגבלה מותר אף לדעה זו. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 57)].

כג. ריקודים וזמר בל"ג בעומר

יש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הלילולת רשב"י אף בליל ל"ג בעומר. [הגרני"ק זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד ע"מ שפ)]. ודעת הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א הגה כ' והגה 58) שלנוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום ל"ג) שפיר שרי אפי' ריקודים של רשות. ובשבט הלוי (ח"ח סי' קסח אות ה) כתב להחמיר בליל ל"ג לענין שמיעת כלי שיר, והענין נשואין בליל ל"ג גם כלי שיר מותר].

תספורת

א. מנהג שלא להסתפר

נוהגים שלא להסתפר בימי ספירת העומר. [שו"ע (סעי' ב). עיי' ברדב"ז (סי' תרפג) שיש מקומות שלא נהגו איסור תספורת. אולם הב"ח (רס"י תצג) כת' שבכל המקומות נהגו להחמיר. ועיי' במ"ב (סי' ד) שכתב שאם תספר בימי העומר היו נוהגין לקנסו ולהענישו]. ולענין נשים וקטנים עיין לקמן.

ב. שער הזקן

איסור תספורת כולל אף שער הזקן. [הגרשו"א זצ"ל (מעדני שלמה ע"מ ב) והגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ב)]. ועיי' בסמוך בשם הביאור הלכה שלמד גדרי האיסור מאיסור תספורת בחוה"מ].

ג. תספורת השפה

מותר לספר השפה אפי' אינה מעכבת את האכילה. [עיי' בביאור הלכה (סי' תצג) שהמותרים להסתפר בחוה"מ גם בספירה רשאים דלא עדיף מחוה"מ. ולפי דבריו י"ל דהשפה שרי דומיא דחוה"מ. וכ"כ באבני שפה (ח"א סי' ק) שהשפה שריא בכל גוונא. ועיי' באג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צא) שתמה על המ"ב שאין זו ענין לחוה"מ דספיה"ע מטעם אבולת אתינן עלה]. ויש אוסרים [א"כ מעכבת האכילה]. [הגרשו"א (שם פס"ה אות ב)].

ד. שער הגבות וזיפי העינים ושאר הגוף

לדעת הסוברים שנשים אסורות בתספורת (עיי' בזה לקמן) מכל מקום מריטת שער הגבות וזיפי העינים, מותרת, אפילו לצורך יופי. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פ"ט הגה יח). ועיי"ש שכמו כן תספורת ונילוח הנוהגת תמיד לטהרה מותרת]. ויש אומרים שאף כל שער הגוף מותר (פרט לשער הראש). וכן נראה עיקר. [אבני ישפח (ח"א סי' צט), ונראה להקל כדבריו כי בלא"ה יש סוברים שבנשים לא נוהג האיסור כלל. ועיי' באור לציון (ח"ג פי"ז אות ד)].

המותרים להסתפר

א. נאנס ולא יכל להסתפר לפני הספירה

עצמו נאנס ולא יכל להסתפר לפני ספירת העומר מחמת דיעו (אפי' אינו ידוע שהוא עצמו נאנס) מותר לו להסתפר בספיה"ע. [עיי' בה"ל (סי' תצג על סעי' ב ד"ה נוהגים) שדין ספיה"ע כדין חוה"מ. ובחוה"מ בכה"ג שרי כמבואר בשו"ע (סי' תקאל סעי' ד) ובמ"ב (סי' ק"ח). ויש מחמירים בזה. [אג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צא) שתמה על הבה"ל והתיר כה"ג דוקא כשיש משום ניוול. ובמקום צורך יש למיקל על מי לסמוך].

ב. נשים

יש אומרים שאין נשים אסורות בתספורת. [אור לציון (ח"ג פי"ז אות ט)]. וי"א שמכל מקום ראוי שחמירו על עצמן אם אין הדבר נחוץ כל כך. [אג"מ (יו"ד ח"ב סי' קלד)]. ויש אומרים שגם נשים אסורות בתספורת. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה י"ט מעדני שלמה ע"מ ב)].

לשלוח בקשה לדוא"ל amikta@amikta.co.il

ג. קטנים

יש אומרים שאין קטנים בתספורת. [גור לציון (ח'ג פי"ז אות ט)]. ויש אומרים שאסורים בו אם לא במקום צורך. [הגר"ש"א זצ"ל (הל' חג בחג ספח"ע פי"ז הגה 58)]. ועיין בסמוך.

ד. הלאקה בימי הספירה

תספורת ראשונה שמשפרים ילדים בני שלש ("חלאקה") מותרת בכל ימי הספירה. [הגר"ש"א זצ"ל (הל' חג בחג פי"ז הגה 59)]. ויש אומרים שמותר אף להקדים התספורת על מנת לעשותו ביום הילולת רשב"י על קברו במיורן. [תשובות והנהגות (ח"יב סי' רמז)]. ועי בבאר היטב (סי' תקל"ט ס"ק ז) שמותר להשהות שמחת התגלחת שעושים לקטן עד המועד ומגלחין ע"י ספר ישראל. אולם דעת הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 83) שמ"מ אין אנו נוהגים לגלח בחו"מ פסח אלא יש להקפיד על ל"ג בעומר].

ה. מצטער מריבוי השער

יש אומרים שמי שרגיל להסתפר ויש לו צער בגידול השער יכול לגלחו בספירת העומר כי אין זו אלא מנהג. [רדב"ז (סי' תרפ"ו) והגר"ח פלאגי (הגהות רחמים לחיים על הרשב"א ח"ה סי' רעא)]. אבל להלכה הדבר אסור אף כשתמצטער מריבוי השער. [כן משמע מהבה"ל (סי' תצג) שפסק שהמותרים להסתפר בחו"מ מותרים להסתפר בעומר, ובחו"מ אסור להסתפר אף שיש לו צער מחמת שרגיל להסתפר, כמבואר בשו"ע (סי' תקלא), במ"ב (שם) ובביאור הלכה (שם)]. ויש לחדות דש"מ הביאור הלכה למד מחו"מ לקלא ולא לחומרא כי אין זה אלא מנהג, וצ"ע. ועי' עוד בשעמטא עמיקתא גליון צ"ז].

ו. לצורך בריאות או משום מירוש הראש

מותר להסתפר אם צריך לעשות כן לצורך בריאותו. [ערוה"ש (אות ג)]. וכן מותר אם ריבוי השער גורם לו מירוש הראש. [כח"ח (אות ו) ואות טו] בשם עיקרי הדי"ט (סי' כא אות ח)].

ז. תספורת לצורך הליכה לפני שרים

מי שצריך להיכנס למקום השררה כמקום המותרים להסתפר משום שלום מלכות, חש איבה או הפסד ממונ מרובה מותר לו להתגלח. [נ"ר אמת (ח"א סי' טט) וחת"ס (או"ח סי' קנח)].

ח. במקום הפסד ממון

יש אומרים שהעוסק באיזה מסחר שאם לא יספר זקנו בימי הספירה יהיה לו הפסד ממון, מותר לו להתגלח כי לא נהגו במקום הפסד. [אג"מ (ח"ד סי' קב) והגרש"א (מעדני שלמה עמי' ס)]. ויש מחמירים בזה. [הגר"ש"א זצ"ל (הלכות חג בחג הגה 65)]. ועי' בזרע אמת (סי' טט)].

ט. בעלי ברית

אם יש מילה הסנדק והמוהל ואבי הבן אף שאינו מוהל בעצמו, מותרים להסתפר בספירה לכבוד המילה. אבל המוציא או מבטיא אינו ראוי להסתפר. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב) ומ"ב (סי"ק יב)].
י. זמן התספורת

המותרים להסתפר אפילו ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבהכ"נ רשאים (סי"ק ג). ועי' בחת"ס (סי' קנח-קנט) שבת דמה שהתירו תספורת בשביל מילה כי דומה לקרבן וי"ט שלו הוא. ועי' בנשאל לודו (או"ח סי' ט) כשתב שאבי הבן יכול להסתפר כל יום המילה אפי' אם אינו נמצא שם כי יו"ט דדידה הוא, אולם הבעל ברית והסנדק י"ל שרשאים להסתפר עד המילה, עיי"ש].

יא. המילה הלה ביום ראשון

אם חלה המילה ביום ראשון, י"א שמותר לבעלי ברית המותרים בתספורת הנ"ל להסתפר בער"ש. [כח"ח (אות לו) בשם תשובה מאהבה]. ויש אסורים. [שם בשם אגורה באהליך].

יב. בר מצוה

י"א שמותר לחתן בר מצוה להסתפר. [מקור חיים (לח"י סי' תצג)]. ויש אסורים. [משנה הלכות (ח"י סי' מה)]. ולמעשה יסתפר בעודו קטן, ובדעיבד מותר לו להסתפר בו ביום. [ע"י הליכ"ש (פי"א אות ט)]. ודעת הגר"ש"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ה) דהמיקל יש לו על מי לסמוך.

יג. התן בשבת שלפני החתונה

חתן ראוי להסתפר בשבת שלפני חתונתו. [שע"ת (שם סי"ק ז)].

יד. התן הרשאי להתחתן בימים אלו

חתן הרשאי להתחתן בספח"ע (עי' בזה לעיל) מותר לו להסתפר ביום חופתו, כי יום טוב שלו הוא. [ע"י ברמ"א (סי' תצג סעי' ב), שמותר לבעל ברית ולאבי הבן להסתפר בימי הספירה לכבוד המילה, וי"ל שה"ה בזה, וכן הוא בברכ"י (אות ז) ובעקרי הדי"ט (סי' כא אות ט) לענין חתן].

טו. הקרואים לחתונה

הקרואים לחתונה בימי העומר (עי' הפרטים בזה לעיל), אינם רשאים להסתפר. אולם כאשר בלא תספורת ימנע מלילך לחתונה, רשאי להסתפר אף שהוא בימים שנוהג איסור. ואף אם הוא מהקרואים שלא יקפידו עליו אם לא יגיע. [אג"מ (ח"יב סי' צה ד"ה ולכן אם) ועיי"ש דהיינו טעמא כי יש מצוה על כל אחד בשמחת חתן וכלה, וכשלא יסתפר לא יוכל להיות שם רשאי להסתפר. ולי"ד לברית מילה שאין מתיירין לכל הקרואים להסתפר אלא לאבי הבן והמוהל והסנדק, ששם ליכא מצוה על שאר אדם מצד עצמם שיבואו להברית אלא על אבי הבן הוא מצוה שיעשה בשמחה ברבוי עם ושיקרא חבריו לשמוח עמו, אבל בנישואין הוא מצוה על כל אדם שיכל לשמחת הנישואין].

טז. אבל שנשלמו השלשים שלו

אם נשלמו ימי השלשים בין ר"ח אייר לל"ג בעומר מותר לו להסתפר וטוב לעשות התרה לפני כן. [שע"ת (סי' תצג אות ב) בשם מהו"ב. וכן פסק הנהירתי שמשון (שם)]. ויש שהחמירו בזה. [בית דוד (סי' רעז) ודבר משה (ח"א סי' לב) הובא בברכ"י (סי' תצג אות ב) ובעקרי הדי"ט (סי' כא אות א) ובפתי"ש (שם אות ב)].

ברכת שהחיינו והטוב והמטיב

א. על בגדים החדים או על פירות

יש אומרים שאין ללבוש בגד חדש בימי העומר. [לקט יושר (עמ' 98) בשם רבו התרה"ד. ועי תשובות ופסקים (מקץ דרמים סי' טט) שכתב דמחמת אבלות על תלמידי ר"ע נוהגין שלא לעשות כמות חדשה מפסח עד שבוותן]. וטעם הדבר הוא משום שמכריכם שהחיינו, ואין לברך ברכה זו בימי הספירה כמו שאין מברכים בימי בן המצרים. [נגי יוסף (סי' טט) בשם העוללות אפרים (ח"יב מאמר קז)]. וי"א שמותר לברך שהחיינו (בין על כלים חדשים בין על פירות וכדומה). [מאמר מרדכי (שם סי"ב), עיקרי הדי"ט (סי' כא אות יז), זבחי צדק (החדשות סי' קיט). וכ"כ בלבוש מרדכי (סי' קג) והגרש"א זצ"ל (שם)]. וי"א שאם נודמן לו איזה דבר שצריך לברך עליו שהחיינו, יברך. [מ"ב (סי' תצג סי"ק ב). ודעת הגר"ש"א זצ"ל (שם) דכוונת המ"ב לאו דוקא]. וכל א' ינהג כמנהגו.

ב. ברכת הטוב והמטיב

מותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי העומר. [עי' בשר"ח (מע' בין המצרים סימן ב סי"ק א) שכתב שמותר לברכה בימי בין המצרים. וכן האג"מ (ח"ג סי' פ ד"ה ומכונת) אלא שאסר לקנות מר"ח אב דבר שמחייב ברכה זו (שם איירי לענין מכונת) כי הוא כבנין של שמחה שאסור. וכן הביא בטע"י גבריאל (פי"ז אות כב) עי"פ סידור היעב"י. וא"כ ק"י בספח"ע דקילא טפ"ן].

ימים שנוהגים מנהגי אבלות

א. ממתו נוהגים דיני אבלות

יש נוהגים שלא להסתפר מתחילת הספירה (דהיינו מיום שני של פסח). ויש נוהגים מנהגי אבלות מיום שני של ר"ח אייר. [עי' שו"ע, רמ"א (סי' תצג סעי' ג) ומ"ב (סי"ק ה סי"ק יד)]. ולמנהג זה יש אומרים שצריך ליהרר שלא לישא אשה ולהסתפר בשני הימים של חודש אייר. ויש אומרים שנוהגים איסור מיום א' דר"ח. [מ"ב (סי"ק טז)]. ויש מקומות שנוהגין להקל רק בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות. ובעניינם אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי"ק טו). ועי' בשע"ת (סי"ק א) שצירף המנהג המיקל לעוד צדדים אף לנוהג איסור].

ב. בחולו של מועד פסח (לנוהגים מיום שני של פסח)

יש אוסרים ריקודים ומחולות של רשות אפילו בחולו המועד פסח. [משמעות הפמ"ג (א"א סי"ק א)]. ויש מתירין. [כן מוכח מהשעה"צ (אות ד) שהביא ספקו של הפמ"ג רק על ר"ח סיון ועד העצרת]. וכן המנהג. [הגר"ש"א זצ"ל (הל' חג בחג ספח"ע פי"ז הגה 95)].

ג. הל ר"ח אייר בשבת

אף לנוהגים איסור בר"ח אייר, אם חל ר"ח בשבת יש להתיר בערב שבת לישא אשה בו ביום כיון שעיקר הסעודה תהיה בשבת ור"ח. [מ"ב (סי"ק ה)].

ד. ר"ח אייר שהל כששי – שבת (אם מותר בתספורת)

אם חל ר"ח אייר בימי ששי שבת כיון שיש תוספת שמחה שבת ור"ח, יש להתיר להסתפר בער"ש מפני כבוד השבת. [מ"ב (סי"ק ה) ודעת בעל האג"מ (בין פסח לשבועות פי"ז הגה כב) שזן ד"ח הוא אף לנוהגים להסתפר לאחר ל"ג בעומר]. וי"א שאף המקפידים שלא להסתפר בר"ח משום צוואת ר"י החסיד (אות חח, ע"י מ"ב סי' ר"ח סי"ק ז) יכולים להקל בר"ח אייר. [בעל האג"מ (שם הגה ח) והגר"ש"א זצ"ל (הל' חג בחג פי"ז הגה 51)]. ויש מחמירים בזה. [הגר"י"ק זצ"ל (בין פסח לשבועות שם הגה ז)].

ה. עד מתי נוהגים דיני אבלות (לנוהגים מיום שני של פסח)

י"א שנוהגים שלא להסתפר (ושלא לישא אשה) עד ל"ג לעומר, שאז פסקו מלמות תלמידי ר"ע. ודעת השו"ע (סי' תצג סעי' ב) שאין להסתפר עד יום ל"ד בבקר דאז פסקו מלמות. [ע"י מ"ב (סי"ק ז)]. ועי' להלן בענין נישואין ותספורת בל"ג בעומר.

ו. עד מתי נוהגים דיני אבלות (לנוהגים מר"ח אייר)

הנהגין דיני אבלות מיום שני שבר"ח אייר, לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך. אלא שמותר להם להסתפר בל"ג בעומר עצמו. [רמ"א (סעי' ג). ועי' להלן לענין תספורת בל"ג בעומר]. ומכל מקום אף לדעה זו המנהג לישא ולהסתפר בני ימי הנבלה, וזה שרי מיום ראשון של ימי הנבלה בבוקר דוקא דאמרינן מקצת היום ככולו. ויש מקומות שנוהגין להקל בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות, (ולענין ריקודין ומחולות, עיין בסמוך). ובעניינם אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי"ק טז)]. ואם אין מנהג ידוע יכול לתפוס איזה מנהג שירצה. [מ"ב (סי"ק יז)]. ועיין לקמן לענין מנהג ארץ ישראל בזה.

ז. מנהג האר"י ז"ל לענין תספורת בימי הספירה

האר"י ז"ל נהג שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות. ולפי מנהגו אפי' אם יודמן ברית מילה אין להסתפר. [שער"ת (אות ח)]. ואם שבועות חל במוצ"ש מותר להסתפר ביום ששי שהוא יום מ"ח לעומר כדי שלא יכנס לחג כשהוא מנוול. [מורה באבצה (סי' ח אות רכא)].

ח. ר"ח סיון שהל ביום ראשון

הנהגים איסור תספורת מר"ח אייר עד ג' בסיון, אם חל ג' סיון ביום א' מותרים להסתפר בערב שבת שלפניו שהוא ר"ח סיון מפני כבוד השבת. [הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א אות כד). ועי' במקראי קדש (ססי' ז)]. ויש מסתפקים בזה. [בעל האג"מ (הלכות ספח"ע – אידיעה אות ט)].

ט. ריקודים מר"ח סיון עד העצרת (לנוהגים דיני הספירה מר"ח אייר)

מר"ח סיון עד העצרת מותרים בתספורת, אלא שיש להסתפק האם אסורים בריקודים ומחולות של שרות. [שעה"צ (אות ד)]. ונוהגים להחמיר. [הגר"ש"א זצ"ל (שם אות טו ובגה שם)].

י. מנהג ארץ ישראל

באר"י בני אשכנז נוהגים דיני האבלות מתחילת ימי הספירה. [לוח אר"י (סוף חוד ניסן)].

יא. תספורת ונישואין בל"ג בעומר

מנהג בני אשכנז שלא להסתפר, ושלא לישא אישה בליל ל"ג בעומר, אבל ביום (מנץ החמה) מקילים. [רמ"א (סי' תצג סעי' ג), מ"ב (סי"ק י-יא) ולוח אר"י (לגרימ"ט סוף חוד ניסן)]. ואם השעה דחוקה יש להקל אף בליל ל"ג בעומר בין לענין תספורת ובין לענין לישא אישה (ובכ"ה"ג שלי"ג בעומר חל ביום ו' ואין נוהגין בזמנינו להתחתן ביום ששי ואין רוצים לחדות החתונה, ניתן להחשיב זאת כשעת הדחק ולהתחתן בליל ל"ג בעומר). [מ"ב (סי"ק יא) והגר"ש"א זצ"ל (ש"א יוסף ח"א סי' קד)]. ומנהג בני ספרד להקל בכל זה מיום ל"ד בעומר. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

יב. ל"ג בעומר שהל בערב שבת (למחמירים לעיל)

אף לנוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בבקר, אם חל יום ל"ג ערב שבת מותר להסתפר מפני כבוד השבת. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

יג. נישואין לאחר ל"ג בעומר

מנהג אר"י לענין נישואין להחמיר עד ר"ח סיון חוץ מל"ג בעומר שמקילים כנ"ל. [לוח אר"י (לגרימ"ט סוף חוד ניסן)]. ומנהג הספרדים להקל אף לענין נישואין מיום ל"ד בעומר בבוקר.

יד. להחמיר כל ימי הספירה

הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג איסור כשני המנהגים, רשאי, וי"לא הוי ככסיל בחושך הולך", כיון שכוונתו לצאת מהספק. [חק יעקב (שם סי"ק יא) ואזיל לשיטתו במנחת יעקב (ככל זה אות א). וכן פסק המ"ב (סי' תצג ס"ק ז). ועי' בחזו"א (שע"ת סי' כ סי"ק א). ועי' עוד בשעמטא עמיקתא גליון נ"ט].

טז. לשנות מנהגו

י"א שמותר לשנות משנה לשנה הימים שנוהג בו איסור. [אג"מ (או"ח ח"א סי' קנט וח"יב סי' צה) כיון שבתרוייהו יש מספר הל"ג יום, דשני המנהגים הם נחשבים למנהג אחד לאסור מריבוי ל"ג יום, עיי"ש].

מ"ב **ספק אם הדבר נאסר מפני המנהג**

בספק אין להחמיר בדבר שהוא רק מצד המנהג. [שעה"צ (סי' תצג אות יד) עי"פ החק יעקב].

להשתתף בחתונה הנערכת ביום אלו

א. התונה שנערכת שלא כדוץ

הנושא אישה בימים שנוהגים בהם איסור, אף על פי שעושה שלא כדוץ מכל מקום מותר להשתתף בחתונה ולשמוח. [אג"מ (או"ח ח"א סי' קנט ד"ה והנה חת"ס) דהא איתא בשו"ע (שם סי' א) שאם קפץ וכנס שאין עונשין אותו, ואם יהיה אסור לילך אל הסעודות ולשמוח אין לך עונש גדול מזה].

ב. התונה הנערכת ע"י מי נוהג היתר

הנושא אישה בימים המותרים להתחתן על פי מנהגו, מותרים חבריו הנוהגים איסור באותם הימים להשתתף בשמחתו ולשמוח. [הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א אות יט)].

ל"ג בעומר

א. ריבוי שמחה

ביום ל"ג מרבים בו קצת שמחה מפני שפסקו למות תלמידי ר"ע. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב)]. ומשום הילולת רשב"י. [נ"רה"ש (אות ז) וכח"ח (אות כז)]. ויש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הילולת רשב"י אף בלילה. [הגר"י"ק זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד עמי' פח). ודעת הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א הגה כ ובהגה 68) שלנוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום ל"ג) שפיר שרי אפילו ריקודים של שרות]. וי"א שסעודה בל"ג בכלל סעודת מצוה. [עי' במהרי"ל (החדשות סי' קד)].

ב. אכירת תהנון

אין אומרים בו תחנון. [רמ"א (שם)]. גם במנחה של ל"ב. [מ"ב (סי"ק ט)]. אך למנצח יענך ד' אומרים. [מפ"י (א"א סי"ק ג) ומ"ב (סי' קלא סי"ק לה)]. וכן אם חל ביום חמישי אומרים א-ל ארך אפים. [ע"י מ"ב (סי' קלא סי"ק לה)]. ואם חל ביום ראשון אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה.

✉ **לקבלת גליון מורחב ללא עלות ניתן לשלוח בקשה לדוא"ל** amikta@amikta.co.il

© **שמעתא עמיקתא** לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503 | הגליון נתרם בעילום שם להצלת התורם ומשפחתו